

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

SSN Dariusz Świecki

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby

Radców Prawnych Anny Kończyk,

w sprawie **radcy prawnego J. M.**,

obwinionego z art. 6 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w zw. z art. 64 ust. 1
pkt 1 i 2 ustawy o radcach prawnych,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 27 lipca 2016 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę obwinionego

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z
dnia 17 lutego 2016 r.,

zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby
Radców Prawnych w [...] z dnia 15 czerwca 2015 r.,

1. oddala kasację,

**2. wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20
(dwudziestu) złotych obciąża obwinionego.**

UZASADNIENIE

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...],
orzeczeniem z dnia 15 czerwca 2015 r., uznał radcę prawnego J. M. za
winnego tego, że złożył niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne
datowane na dzień 24 lutego 2008 r., to jest za winnego przewinienia

dyscyplinarnego sprzecznego z zasadami wyrażonymi w art.6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za czyn ten na podstawie art. 64 ust.1 i art. 65 ust. 1 pkt 4 ustawy o radcach prawnych wymierzył mu karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas 5 lat oraz na podstawie art. 65 ust. 2b ustawy o radcach prawnych orzekł zakaz wykonywania patronatu na czas 5 lat. Ponadto zasądzone od obwinionego na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych kwotę 3000 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego.

Odwołanie od tego orzeczenia wniósł obwiniony radca prawny. Zarzucił orzeczeniu:

- „rażącą niewspółmierność wymierzonej kary w stosunku do stopnia zawinienia i negatywnych skutków zarzucanego obwinionemu przewinienia dyscyplinarnego, jak i niewspółmiernych, wobec treści § 1 ust. 2 uchwały Nr 86/IX/2015 KRRP z dnia 20 marca 2015 r. – kosztów postępowania,
- rażące naruszenie prawa materialnego – art. 70 ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych poprzez wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec obwinionego po upływie trzech lat od daty popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego oraz przeprowadzenie postępowania w I instancji zakończonego wydaniem orzeczenia o ukaraniu obwinionego, pomimo upływu okresu przedawnienia ścigania oraz karalności przewinienia dyscyplinarnego.”

Obwiniony wniósł w odwołaniu o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania oraz o obciążenie kosztami postępowania Okręgową Izbę Radców Prawnych w [...].

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych, orzeczeniem z dnia 17 lutego 2016 r., po rozpoznaniu odwołania J. M. zmienił zaskarżone orzeczenie w odniesieniu do kosztów postępowania

dyscyplinarnego, zasądając od obwinionego kwotę 1500 zł. W pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie utrzymane zostało w mocy.

Kasację od tego orzeczenia wniosła obrońca obwinionego. Zaskarżyła orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w całości i zarzuciła mu „rażące naruszenie prawa materialnego, a to art. 70 ust. 1 i 3a ustawy z 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w brzmieniu obowiązującym do 24 grudnia 2014 r. i art. 70 ust. 1 i 2 ustawy z 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w brzmieniu obowiązującym do 24 grudnia 2014 r. w zw. z art. 6 ustawy z 7 listopada 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 21f ust. 1 i 2 zdanie drugie ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, poprzez uznanie, iż w niniejszej sprawie nie wystąpiło przedawnienie karalności przewinienia dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 70 ustawy o radcach prawnych (pomimo, iż od wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec obwinionego doszło po upływie trzech lat od daty popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego oraz przeprowadzenia postępowania zakończonego wydaniem orzeczenia o ukaraniu, pomimo upływu okresu przedawnienia ścigania oraz karalności przewinienia dyscyplinarnego), i zastosowanie znajduje art. art. 21f ust. 2 zdanie drugie ustawy lustracyjnej, mimo iż wyrokiem z 19 kwietnia 2011 r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. akt K 19/08, uznał za niekonstytucyjny art. 21f ust. 2 zdanie pierwsze, co w konsekwencji doprowadziło do utraty sensu prawnego pozostałego zdania drugiego tej normy prawnej, co jednocześnie doprowadziło do wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, niedostrzeżonej przez Sąd II instancji, sprowadzającej się do wydania wyroku przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny oraz

poprzedzającego go wyroku Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego, pomimo wystąpienia okoliczności wyłączającej postępowanie, w postaci nastąpienia przedawnienia karalności, o którym mowa w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.”

Obrońca obwinionego wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych i umorzenie postępowania, z jednoczesnym obciążeniem kosztami postępowania dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych za postępowanie przed sądem dyscyplinarnym drugiej instancji, a Okręgowej Izby Radców Prawnych za postępowanie przed sądem dyscyplinarnym pierwszej instancji, a w zakresie postępowania przed Sądem Najwyższym – Skarbu Państwa. Obrońca wniosła także o przyznanie na rzecz obwinionego zwrotu kosztów wyłożonych tytułem wynagrodzenia obrońcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zarzut kasacji sprowadza się do kwestii przedawnienia karalności deliktu dyscyplinarnego. Zgodnie z art. 70 ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, jeżeli od czasu popełnienia przewinienia upłynęły trzy lata. W razie zaś wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem tego terminu, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło pięć lat. Odmienne regulacje dotyczą przewinień polegających na nadużyciu wolności słowa i pisma (art. 11 ust. 2 tejże ustawy).

Jest oczywiste, że karalność przewinienia przypisanego obwinionemu, do którego miało dojść 24 lutego 2008 r., byłaby w myśl tych przepisów przedawniona. Tyle tylko, że zgodnie z art. 21f ust. 1 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (tzw. ustawa lustracyjna), radcowie prawni w zakresie dotyczącym złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego podlegają sądownictwu dyscyplinarnemu.

Przepis art. 21f ust. 2 zdanie drugie ustawy lustracyjnej stanowi, że przepisów o przedawnieniu w postępowaniu dyscyplinarnym nie stosuje się. Przepis ten w zdaniu pierwszym stanowił, że w razie złożenia, między innymi przez radcę prawnego, niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, co stwierdzone zostało prawomocnym orzeczeniem sądu, sąd dyscyplinarny orzeka karę złożenia z urzędu lub inną skutkującą pozbawieniem pełnionej funkcji publicznej.

Przepis art. 21f ust. 2 zdanie pierwsze ustawy lustracyjnej uznany został przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 kwietnia 2011 r., sygn.. K 19/08. Z treści wyroku i jego uzasadnienia wynika, że przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego było wyłącznie zdanie pierwsze art. 21f ust. 2 ustawy i to w zakresie ograniczenia swobody sądów lustracyjnych w razie prawomocnego stwierdzenia kłamstwa lustracyjnego. Ograniczenia te dotyczyły konieczności – obowiązku ukarania osoby, która złożyła nieprawdziwe oświadczenie lustracyjne i to bez możliwości dostosowania kary do stopnia zawinienia takiej osoby, kary polegającej na faktycznie bezterminowym uniemożliwieniu wykonywania, w tym wypadku zawodu radcy prawnego. Lektura uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego dowodzi, że kwestia wyłączenia przepisów o przedawnieniu w postępowaniu dyscyplinarnym, a więc zdanie drugie art. 21 f ust. 2 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów w ogóle nie była przedmiotem rozważań Trybunału.

W tej sytuacji nie można podzielić wyrażonego w kasacji poglądu, że skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest utrata mocy całego art. 21f ust. 2 ustawy lustracyjnej. Przepis ten zawiera w sobie więcej niż jedną normę. Zdanie drugie dotyczące wyłączenia przepisów o przedawnieniu w

postępowaniu dyscyplinarnym to norma niezależna od regulacji dotyczącej obowiązku ukarania dyscyplinarnego tzw. kłamcy lustracyjnego i to na określony rodzaj kary dyscyplinarnej – kary najsurowszej. Sądy dyscyplinarne orzekające w przedmiotowej sprawie trafnie dokonały wykładni art. 21f ust. 2 ustawy lustracyjnej po wyroku Trybunału Konstytucyjnego, orzekając w efekcie karę dyscyplinarną zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas 5 lat oraz zakaz wykonywania patronatu na ten sam okres. Wyższy Sąd Dyscyplinarny prawidłowo także uznał, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 kwietnia 2011 r. nie uchylił zdania drugiego art. 21f ust. 2 ustawy lustracyjnej, dotyczącego przedawnień przewidzianych w postępowaniu dyscyplinarnym. Uznać przy tym trzeba, że ustawodawca w odniesieniu do tak specyficznego przewinienia dyscyplinarnego, jakim jest złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, co stwierdzone zostało prawomocnym orzeczeniem sądu, w ogóle nie przewidział przedawnienia w postępowaniu dyscyplinarnym. Jest to jak się wydaje uzasadnione specyfiką postępowań lustracyjnych i dyscyplinarnych, w których dopiero prawomocne stwierdzenie kłamstwa lustracyjnego stanowi podstawę postępowania dyscyplinarnego.

Rozwiązanie ustawowe wyłączające stosowanie przepisów o przedawnieniu w postępowaniu dyscyplinarnym nie było badane przez Trybunał Konstytucyjny pod kątem zgodności z Konstytucją. Zachodzi zatem w stosunku do niego domniemanie konstytucyjności. Przepis art. 21f ust. 2 ustawy lustracyjnej nie utracił przy tym sensu po wyroku Trybunału Konstytucyjnego, skutkiem wyroku jest bowiem jedynie uchylenie ograniczenia w zakresie wyboru przez sąd dyscyplinarny sposobu ukarania osoby, która złożyła niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne (zob. W. Kozielowicz, *Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy*, Warszawa 2016, s. 46).

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Najwyższy uznał zarzut kasacji za niezasadny i orzekł o oddaleniu kasacji obrońcy obwinionego.

kc